

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **D. M.**, bytom v H., zastúpenej JUDr. R. F., advokátkou so sídlom v Š., proti žalovanému **L. K.**, bytom v H., zastúpenému a., so sídlom v B., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15C 242/2008, v konaní o vylúčenie sudcov Krajského súdu v Trnave z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 23Co 357/2011, takto

r o z h o d o l :

Sudkyne Krajského súdu v Trnave JUDr. I. J., JUDr. L. S. a JUDr. A. D. **n i e s ú v y l ú č e n é** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 23Co 357/2011 (vec Okresného súdu Galanta sp. zn. 15C 242/2008).

O d ô v o d n e n i e

Žalovaný na pojednávaní uskutočnenom na Krajskom súde v Trnave 10. septembra 2012 vzniesol námietku zaujatosti sudcu, ktorú skonkretizoval písomným podaním doručeným tamojšiemu súde 27. septembra 2012. Namietal v ňom zaujatosť sudkýň senátu 23Co Krajského súdu v Trnave JUDr. I. J., JUDr. L. S. a JUDr. A. D. z dôvodu, že jemu neznáma osoba, ktorá mala byť vzdialenou príbuznou žalobkyne, mu v čakárni u lekára prezradila, že súčasný partner žalobkyne K. L. má príbuzného, ktorý je zamestnancom Krajského súdu v Trnave, a že spolu so žalobkyňou ho kontaktovali, aby vplýval na konajúce sudkyne s cieľom dosiahnuť rozhodnutie v jej prospech. Presvedčenie, že členky senátu sú zaujaté, nadobudol žalovaný aj zo skutočnosti, že konajúci senát vyhovel návrhu právnej zástupkyne žalobkyne na odročenie pojednávania vytýčeného na 11. júna 2012 z dôvodu čerpania dovolenky, pričom je všeobecne známe, že čerpanie dovolenky u advokáta, ktorý navyše poskytuje právne služby ako právnická osoba, nie je dôvodom na odročenie termínu pojednávania. Žalovaný taktiež nadobudol zo spôsobu vedenia konania pocit, že členky

senátu ako osoby rovnakého pohlavia ako je žalobkyňa, sa vcítili do jej postavenia, a preto sa ako osoba mužského pohlavia cíti byť diskriminovaný.

Členky konajúceho senátu 23Co JUDr. I. J., JUDr. L. S. a JUDr. A. D. vo svojich vyjadreniach k námietke zaujatosti zhodne uviedli, že nemajú žiaden pomer k veci, účastníkom konania, ani k ich zástupcom. Zdôraznili, že o vplyve neznámej osoby, ktorá má byť pracovníkom krajského súdu nemajú žiadnu vedomosť. Taktiež uviedli, že ďalšie okolnosti, ktoré žalovaný spomína v námietke zaujatosti, nie sú dôvodom na ich vylúčenie, nakoľko spočívajú v postupe senátu v konaní o prejednávanej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trnave (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti uvedených sudkýň krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na pojednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosť [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na

vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúca je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré

by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

V prejednávanej veci videl žalovaný dôvod zaujatosti namietaných sudkýň predovšetkým v tom, že podľa tvrdenia jemu neznámej osoby, mali byť ovplyvňované neznámym zamestnancom krajského súdu, ktorý je príbuzným súčasného partnera žalobkyne, aby vo veci rozhodli v jej prospech. Tieto žalovaným tvrdené skutočnosti však v konaní preukázané neboli. Sudkyne vo veci konajúceho senátu sa jednoznačne vyjadrili, že o vplyve bližšie neidentifikovaného zamestnanca krajského súdu na ich rozhodovaciu činnosť nemajú žiadnu vedomosť. Vyššie uvedené, len veľmi neurčité tvrdenia žalovaného, tak za daného stavu objektívne nemôžu vyvolať žiadne pochybnosti o tom, že namietané sudkyne nebudú vo veci konať nezaujato a nestrane.

Pokiaľ žalovaný s poukazom na spôsob vedenia konania, ako aj na to, že v predmetnej veci bolo podľa jeho názoru nesprávne vyhovené návrhu právnej zástupkyne žalobkyne na odročenie pojednávania, vyjadril v námietke nespokojnosť s doterajším postupom konajúcich sudkýň v predmetnej veci, je potrebné uviesť, že v zmysle § 14 ods. 3 O.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Keďže zo vznesenej námietky zaujatosti a ani z obsahu spisu neboli zistené žiadne skutočnosti významné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., ktoré by spochybňovali nezaujatosť sudkýň senátu 23Co Krajského súdu v Trnave JUDr. I. J., JUDr. L.S. a JUDr. A. D., Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že tieto sudkyne nevylúčil z pojednávania a rozhodovania tejto veci.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. októbra 2012

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta